

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»,
АНЬХОЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ
(ANHUI UNIVERSITY OF FINANCE AND ECONOMICS) (КНР);
КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ЛОС-АНЖЕЛЕСІ
(UNIVERSITY OF CALIFORNIA, LOS ANGELES) (USA);
АРІЄЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ARIEL UNIVERSITY CENTER OF SAMARIA) (ISRAEL)**

**кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних
практик**

МАТЕРІАЛИ

**VIII Міжнародної наукової конференції
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 1:403:316.6 (08)

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026>

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VIII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 21-22 травня 2026 р.) 207 с.

Рецензенти:

Стовпець Олександр Васильович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету.

Каменська Тетяна Григорівна, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова.

Збірник матеріалів VIII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; Голодомор – геноцид - Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію штучного інтелекту. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 15 від 25 червня 2026 р.)

українському суспільстві загалом характеризуються значною ускладненістю, що зумовлено необхідністю одночасної реалізації кількох масштабних суспільних процесів: державотворення (побудова правової та соціальної держави), націєтворення (формування політичної нації), маркетизація (розбудова ринкової економіки), демократизації (створення демократичних інститутів і просування до зрілої, консолідованої демократії).

Отже, методологічні аспекти дослідження трансформації ціннісної системи сучасного українського суспільства і розробка сучасних підходів до їх осмислення залишаються актуальними і недостатньо розробленими. Тому необхідна подальша розробка методологічних та методичних підходів, які створюють підґрунтя для подальшого дослідження складних процесів трансформації ціннісної системи сучасного українського суспільства в сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Ручка А. Цінності та ціннісні зміни в новітній історії України // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 років незалежності. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. С. 486-497 с.
2. Головаха Є. Ціннісні засади і бар'єри модернізації українського суспільства //Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України. К.:ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2014. С. 83-96.
3. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2025: Колективна монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 2025. 404 с.

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026-4>

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

<http://orcid.org/0000-0002-0323-4457>

ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ МОРАЛІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У сучасному світі одним з найважливіших соціальних регуляторів, який включений в систему суспільних відносин і цілеспрямовано впливає на перетворення свідомості особистості, є мораль. Само моралі належить особливе місце у формуванні духовного світу особистості, активної життєвої позиції, а також соціуму і культури. Додаючи аксіологічний контекст, який у даному ракурсі є базисним, можемо сказати, що мораль, «є особливою формою суспільної свідомості та видом суспільних відносин, який регулює дії людини в суспільстві за допомогою цінностей» [1].

Виділимо дві концепції в розумінні моралі – це концепція Аристотеля і І.Канта.

Аристотель вважав, що мораль народжується і реалізується тільки в гідних діях людини. А гідні дії притаманні тільки сумлінним людям. Мораль за Аристотелем – це шлях до досягнення вищого блага (щастя або евдаймонії), яке полягає в розумній діяльності душі. Філософ розділяє чесноти на дві основні групи і виводить головне правило моральної поведінки. Ключові аспекти етики Аристотеля: розумні (діаноетичні) чесноти, які пов'язані з мудрістю, навчанням і розсудливістю (наприклад, розсудливість) і моральні (етичні) чесноти, що формуються завдяки звичці і правильним вчинкам. Це риси характеру – мужність, помірність, справедливість. Правило "золотої середини" говорить: будь-яка чеснота – це баланс між двома крайнощами: надлишком і недоліком [2].

На думку І. Канта, мораль – це закон, що володіє досконалою необхідністю. Вона ні в якому разі не здатна перевтілитися в субстанції живих дій і передбачає собою заборгованість перед населенням землі [3].

Становлення моралі почалося ще в первісному суспільстві, де вона виступала регулятором в поведінці людей у всіх суспільних сферах життя: в особистісних відносинах, в побуті і праці. Мораль включала в себе загальне значення, поширювалася на кожного з членів суспільства і носила в собі все спільне, яке включало в себе ціннісну основу суспільства, виходячи з чого склалися взаємовідносини між людьми. За допомогою моралі підтримувалася форма спілкування і громадський устрій життя.

Мораль була як єдине ціле, що включає в себе правила і норми поведінки, які вироблені суспільством. Правила моралі виступали як зобов'язання для кожного, виключення нікому не надавалися, так як в даних правилах включені основоположні умови для життя людей і їх духовних потреб. Ставлення людини до людини, до суспільства – все це притаманне моралі. У ній відображено правило поведінки людей, за допомогою яких визначаються їх обов'язок один до одного і до суспільства в цілому. В суспільстві поступово впроваджується поділ видів моралі: професійна, побутова і сімейна. При цьому вимоги моралі мають ідейну основу, так як вони пов'язані з розумінням того, як людина повинна себе вести.

Але світ не стоїть на місці і разом з ним змінюються людина і суспільство в цілому. Згодом кожна людина намагається підлаштуватися до всього, що відбувається. Змінюється усталений політичний, макроекономічний і соціальний розклад структур, форма міждержавних відносин, створюються альтернативні їм, в результаті чого виникають нові проблеми, які змушують приймати рішення, для визначення майбутнього наступних поколінь.

І Мораль, в її широкому розумінні, стає сукупністю етичних поглядів, принципів і установок, які вироблені людством і формують моральність кожного конкретного індивіда. Мораль як особлива модель суспільної та особистої свідомості створюється протягом усього часу людського існування цивілізації, зазнаючи еволюційних змін спільно зі зміною суспільства.

У людини як особистості виникає почуття панування над природою, матеріального достатку і необмеженої особистої свободи для кожного.

У Новий час Наука вже вносить величезний внесок у розвиток людства і з її допомогою людина набуває ілюзію всезнання, а за допомогою техніки – ще й всемогутності. Виникає зміна пріоритетів і всієї системи цінностей, фундаментом якої стають радикальний гедонізм, егоїзм і жага володіння при неможливості повного задоволення своїх потреб. В цілому всі ці фактори відіграють важливу роль в понятті суспільства та індивіда, але при цьому панує ігнорування розуміння унікальності і значущості кожного індивіда, зарахування себе до людства, як до загальної маси людей, що відбивається втратою віри в людину і власні сили.

І саме Кант повертає людство на шлях загальнолюдських цінностей, даючи зрозуміти, що кожна людина повинна для себе усвідомлювати, спираючись на досвід цивілізації, світову спадщину моральності, принципи гуманізму, за допомогою чого можливе мирне співіснування, а суспільство таким же чином повинно покладати даний принцип на людину, трактуючи його як індивідуальне благо в частині цілого.

Мораль ґрунтується на визначуваній значущості громадської думки. Даний вплив полягає в схваленні одного вчинку і засудження іншого вчинку, яке регулює поведінку людини як особистості, привчає її не порушувати моральних норм.

Проблеми розуміння моралі в сучасному суспільстві пов'язані з низкою факторів, включаючи соціокультурні, технологічні, економічні та інші зміни. Ці проблеми зачіпають різні сфери життя і породжують складні етичні дилеми. В умовах мультикультуралізму, глобалізації та різноманітності ціннісних орієнтирів складно досягти єдиного розуміння моралі. Це призводить до морального релятивізму – ситуації, коли існуючі норми не виступають в якості жорсткого шаблону загальноприйнятих приписів, а ціннісні вимоги стають відносними за своїм змістом.

Можемо констатувати в сучасному суспільстві втрату чітких моральних орієнтирів, що пов'язано з дивергенцією уявлень про цінності, складністю взаємодії культур і відсутністю соціокультурної і соціопсихологічної готовності людей адекватно розуміти один одного. При цьому особливо турбують складності в балансі між моральними цінностями і політичними інтересами, що може призводити до моральної амбівалентності (внутрішньої суперечливості і дисбалансу) або морального партикуляризму – відсутності єдиних правил в діяльності та її оцінці, утрудненню формування загальних ціннісних установок соціальних груп.

Трамп додав до заявленої проблеми економічний аспект. Прагнення до прибутку часто стикається з моральними принципами, що породжує конфлікти між етикою та економічними інтересами. Наприклад, виникають питання про допустимість неетичних практик у бізнесі, вплив економіки на моральний стан суспільства, роль моралі в умовах ринкової конкуренції. І саме в цій сфері ми можемо сьогодні спостерігати «вбивство моралі», коли отримання

моментальних економічних переваг девальвує пріоритетну роль моралі. Відзначимо, що таке нехтування, в кінцевому рахунку, і економічно неефективно, доказом чого служить нинішній економічний стан людей в США.

Сьогодні існує ризик кризи відтворення моралі, пов'язаний з «прогалинами» в процесі продукування моральних норм і цінностей. Це вимагає перегляду освітніх стратегій з акцентом на формування моральної свідомості та етичного компонента як основоположного.

З нашої точки зору, в сучасному суспільстві потрібен комплексний підхід, що включає розвиток етичної освіти, зміцнення механізмів громадського контролю, переосмислення ролі моралі в різних сферах життя і пошук балансу між універсальними цінностями і конкретними ситуаціями.

Список використаних джерел

1. Юшкевич Ю.С., Борінштейн Є.Р. Трансформація аксіосфери моралі сучасного українського суспільства. Наукове пізнання: методологія та технологія. №1 (32), 2014. С. 150-155.
2. Аристотель. Нікомахова етика. Київ: VERBA Publishing, 2025. 304 с.
3. Immanuel Kant. Grundlegung zur Metaphysik der Sitten. Publisher : Meiner, F. 2016. 163 p.

<i>Борінштейн Є. Р.</i>	ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ МОРАЛІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	52
-------------------------	--	----

СЕКЦІЯ 1. МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ПІЗНАННЯ

<i>Аксьонова В. І., Сарваді Р. Д.</i>	НАУКОВЕ МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЯК АКТИВ: ВЕКТОРИ НОВИХ РЕАЛІЙ У ВИЩОЇ ОСВІТІ УКРАЇНИ	56
<i>Вітлугіна К. В., Атаманюк З. М.</i>	НАДІЯ І СПОДІВАННЯ У ФІЛОСОФСЬКІЙ ПРОБЛЕМАТИЦІ	59
<i>Ганбарова Е. М., Атаманюк З. М.</i>	ЧИ ІСНУЮТЬ ВІДМІННОСТІ МІЖ ФАКТОМ, ОПИСОМ, ОЦІНКОЮ І НОРМОЮ?	60
<i>Любарська В., Нівня Г.О.</i>	МИСЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: ДЕГРАДАЦІЯ ЧИ АДАПТАЦІЯ?	62
<i>Матяр П. О., Нівня Г.О.</i>	МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ: МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ТА СПОСОБИ ПРОТИДІЇ	66
<i>Петінова О. Б.</i>	МЕТАМОДЕРНА СВІДОМІСТЬ У ПОСТЦИФРОВИХ УМОВАХ: ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЦИФРОВОЇ КУЛЬТУРИ	69
<i>Поплавська Т. М., Барков С.</i>	ХОЛІЗМ ТА ХОЛІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ПРОБЛЕМ	72
<i>Поплавська Т. М., Закревська Т.</i>	АБДУКЦІЯ ЯК ГЕНЕРАТОР НОВИХ КОНЦЕПТІВ І ГІПОТЕЗ У МЕНЕДЖМЕНТІ	75
<i>Поплавська Т. М., Самойлова П.</i>	ХОЛІСТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА ЙОГО МОЖЛИВОСТІ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	78
<i>Поплавська Т. М., Фіник В.</i>	АБДУКТИВНИЙ МЕТОД ЯК ЕПІСТЕМОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	82

VIII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та науковців

“МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ”

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.: (0482) 732-09-52